

Pyhien juhlina. Pappismarttyyri

Aamupalveluksen evankeliumi (kreikkalainen perinne)

(Luuk. 10: 22- 24)

”Herra sanoi opetuslapsilleen: ”Kaiken on Isäni antanut minun haltuuni. Ei kukaan muu kuin Isä tiedä, kuka Poika on. Eikä sitä, kuka Isä on, tiedä kukaan muu kuin Poika ja se, jolle Poika tahtoo hänet ilmoittaa.” Jeesus kääntyi opetuslastensa puoleen ja sanoi heille erikseen: ”Autuaat ne silmät, jotka näkevät sen, mitä te näette! Minä sanon teille: monet profeetat ja kuninkaat ovat halunneet nähdä sen, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla sen, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet.”

Sama teksti löytyy Matteukselta (Matt. 11: 27; 13: 16 – 17). Luukkaan mukaan opetuslapset palasivat takaisin lähetysmatkaltaan ja kertoivat Jeesukselle toiminnastaan. Tällöin Jeesus ylistää Jumalaa. Tämän ylistyksen puolivälistä alkaa tämän päivän tekstimme.

Jumalan toiminta ihmisten pelastukseksi tulee todelliseksi. Pelastussuunnitelman toteuttamiseksi käytännössä Isä antaa Pojalle toimintavallan: ”Kaiken on Isäni antanut minun haltuuni”. Nyt Jeesus Kristus toimii pelastaakseen meidät. Hän tulee lihaksi, opettaa, menee Jerusalemiin kärsiäkseen ja kuollakseen ristillä meidän puolestamme. Hän nousee kuolleista osoittaen Hänellä olevan voiman kuoleman yli. Hän antaa meille mahdollisuuden päästä taivasten valtakuntaan. Vallan luovuttaminen Jeesukselle Kristukselle on mahdollista, sillä Hän on samaa jumalallista olemusta kuin Isä. Vallan luovuttaminen ja saaminen tapahtuu Kristuksen suorittaessa pelastusteon.

Kristillisen lähetystyön syvin perusta on Pojan suhteessa Isään ja se, että Poika paljastaa opetuslapsilleen sen, kuka Isä on. Kukaan muu kuin Poika ei tunne Isää eikä kykene kertomaan siitä eteenpäin. Jeesus aloittaa uuden täyttymyksen ajan ja nyt Hänen opetuslapsensa todistavat Hänen toiminnastaan ja osallistuvat tähän toimintaan. Opetuslasten kokemusta eivät saaneet osakseen uskonnolliset tai poliittiset johtajat.

Teksti herättää kysymyksen, mitä me voimme tietää Jumalasta. Jumala on samanaikaisesti tunnettu ja tuntematon. Me tiedämme Jumalasta sen, mitä Jeesus Kristus Hänestä ilmoitti. Filippukselle Jeesus totesi: ”Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän” (Joh. 14. 9). Jeesus Kristus tuntee Jumalan Isän, sillä Hän on samaa olemusta Isänsä kanssa. Me voimme kohdata Hänet Hänen toiminnassaan. Mutta Jumalan Isän syvintä olemustaan ei tunne kukaan muu kuin Pyhän Kolminaisuuden jäsenet.

Epistola (kreikkalainen ja slaavilainen perinne)

(Hepr. 13: 7 – 16)

”Veljet, muistakaa johtajianne, niitä, jotka julistivat teille Jumalan sanaa. Pitäkää mielessänne, miten he elämänsä elivät ja ottakaa heidän uskonsa esikuvaksenne. Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti. Älkää antako kaikenlaisten vieraiden oppien johtaa itseänne harhaan. Meidän sydämemme tulee vahvistua armosta, ei ruoista, jotka eivät ole ketään hyödyttäneet. Meillä on alttari, jonka uhria ei liiton teltassa palvelevien ole lupa syödä. Tehän tiedätte, että kun ylipappi syntien sovittamiseksi vie kaikkeinpyhimpään eläinten verta, näiden eläinten ruhot poltetaan leirin ulkopuolella. Siksi myös Jeesus kärsi ja kuoli kaupunginportin ulkopuolella pyhittääkseen kansan omalla verellään. Lähtekäämme siis hänen luokseen leirin ulkopuolelle, hänen häväistystään kantaen. Eihän meillä täällä ole pysyvää kaupunkia, vaan me odotamme ikävöiden sitä kaupunkia, joka tulee. Olkaamme sen tähden hänen välityksellään alati uhraamassa Jumalalle kiitosuhria, niiden huulten hedelmää, jotka tunnustavat hänen nimeään. Älkää myöskään unohtako tehdä hyvää ja antaa omastanne, sillä sellaiset uhrin ovat Jumalalle mieleen.”

Seurakunnan johtajat, jotka ovat esikuvia seurakuntalaisille, ovat jo kuolleet. Seurakunnan johtajat olivat piispoja ja pappeja, jotka paitsi opettivat oikein, myös elivät oikean opetuksensa mukaisesti.

Mutta Jeesus on ylipappimme ikuisesti. Hän on iankaikkinen Jumala, muuttumaton Jumala. Siksi Hänen julistamansa hyvä sanoma (evankeliumi) ei muutu, vaan pysyy samana iankaikkisesti. Jos menneiden aikojen kristityt uskossa pysyen saavuttivat pelastuksen, samalla tavoin mekin saavutamme pelastuksen.

Sitten kirjoittaja rinnastaa vieraat opit ruokien kanssa ja toteaa, että nuo vieraat opit eivät vahvista sydäntämme. Meidän sydäntämme vahvistaa Jumalan armo. Vieraat opit ja ruoka voi viitata juutalaisten toimittamiin uhreihin, tämä asia ei ole kuitenkaan selvä.

”Meillä on alttari” viittaa todennäköisesti Kristuksen suorittamaan uhriin, Hänen kuolemaansa ristillä. Hänen kuolemaansa meidät on liitetty kasteessa. Tutkijoiden mukaan sana alttari ei tässä yhteydessä viittaa eukaristiaan, ehtoollisen sakramenttiin. ”Liiton teltassa palvelevat” tarkoittavat vanhan liiton pappeja, joilla ei ole osuutta Kristuksen uhrissa. Tämä osattomuus ilmaistaan sanoilla ”ei ole lupa syödä”. Tällä syömisellä voidaan tarkoittaa osallisuutta ehtoollisen sakramenttiin.

Suuren sovituspäivän uhrien ruhot poltettiin leirin ulkopuolella (vrt. 2. Moos. 29: 14; 3. Moos 4: 12; 16: 27). Jeesuksen kuolema Jerusalemin porttien ulkopuolella rinnastetaan Suuren sovituspäivän uhriin. Tuleva kaupunki tarkoittaa taivaallista Jerusalemiä, Jumalan valtakuntaa.

”Uhraamassa Jumalalle kiitosuhria, niiden huulten hedelmää, jotka tunnuttavat hänen nimeään” voi viitata rukoukseen (vrt. Ps. 50: 14, 23; 107: 22). Jos asiaa katsoo Mooseksen kirjojen kautta (3. Moos. 7: 11 – 18), niin kyse voi olla happamattomasta leivästä tehty uhri. Kirjoittaja näkee myös hyvän tekemisen (oikean toiminnan) uhrina Jumalalle.

Evankeliumi (sekä kreikkalaisen että slaavilaisen perinteen mukaisesti)
(Luuk. 12: 32 – 40)

”Herra sanoi: ”Älä pelkää, pieni laumani. Teidän Isänne on päättänyt antaa teille valtakunnan. ”Myykää, mitä teillä on, ja antakaa köyhille. Hankkikaa kukkarot, jotka eivät tyhjene, kootkaa taivasiin aarre, joka ei ehdy. Siellä ei varas pääse siihen käsiksi eikä koi tee tuhojaan. Missä on aarteenne, siellä on myös sydämenne. ”Pitäkää vaatteenne vyötettyinä ja lamppunne palamassa. Olkaa niin kuin palvelijat, jotka odottavat isäntäänsä valmiina heti avaaamaan oven, kun hän tulee ja kolkuttaa. Autuaita ne palvelijat, jotka heidän herransa palatessaan tapaa valvomasta! Totisesti: hän vyöttäytyy, kutsuu heidät pöytään ja jää itse palvelemaan heitä. Autuaita nuo palvelijat, jos hän tapaa heidät näin valvomasta, tulipa hän ennen sydänyötä tai sen jälkeen. ”Ymmärrättehän, että jos talon isäntä tietäisi, minä yön tuntina varas tulee, hän ei antaisi murtautua taloonsa. Olkaa tekin valmiit, sillä Ihmisen Poika tulee hetkellä, jota ette aavista.”

”Pieni laumani” tarkoittaa Jeesuksen opetuslapsia, Hänen seuraajiaan. Ryhmän koko ei ollut alun perin iso. Mutta sille oli luvattu pääsy taivasten valtakuntaan. Edeltävässä tekstissä Jeesus oli luvannut, että Jumala huolehtii Jeesuksen opetuslapsista. Profeetta Jesaja kuvaa Jumalan huolenpitoa laumastaan (Jes. 40: 10 – 11).

Edeltävässä tekstissä (Luuk. 12: 22 – 31) Luukas oli varoittanut opetuslapsia liiallisesta maallisten asioiden huolehtimisesta. Nyt hän kehottaa auttamaan köyhiä. Heidän auttamisensa korostuu Luukkaan evankeliumissa.

”Missä on aarteenne, siellä on myös sydämenne.” Jos ihminen pitää aarteenaan rikkautta tai mitä tahansa maallista, niin hän kiintyy siihen, sitoutuu siihen. Miten hänelle käy kuollessaan? Jos hän on sitoutunut maalliseen, mihin hänen sydämensä jää? Mutta jos hän pitää taivaallisia asioita

aarteenaan, niin silloin hänen sydämensä sitoutuu sinne. Kuollessaan hänen sydämensä on jo taivaassa.

Sitten teksti siirtyy käsittelemään palvelijoiden oikeaa toimintaa. Palvelija tarkoittaa tässä yhteydessä seurakunnassa palvelevia henkilöitä. Ne seurakunnassa palvelevat, jotka ovat uskollisia loppuun asti, saavat sijan Jumalan valtakunnan aterialla. Isäntä palvelemassa on esillä myöhemmin Luukkaan evankeliumissa kahdessa eri tilanteessa. Ensin Hän palvelee viimeisen aterian aikana (Luuk. 22: 24 – 27) ja toiseksi Hän syyttömänä tuomitaan kuolemaan ja kuolee meidän puolestamme ristillä (Luuk. 23: 6 – 46).

”Pitäkää vaatteenne vyötettyinä ja lamppunne palamassa.” Vaate piti töitä tehdessä vyöttää sillä tavoin, ettei se estänyt työn tekemistä. Vyöttäytynyt on henkilö, joka tekee työtä. Tässä on kehoitus hyveelliseen toimintaan. Lamppu viittaa valoon ja päiväsaikaan, jolloin toimitaan Kristuksen valossa oikein. Pimeys on vastaavasti aikaa, jolloin pahat henget voivat toimia.

Isännän palaaminen, siis Kristuksen toinen tuleminen, on yhtäkkinen tapahtuma. ”Tulipa hän ennen sydänyötä tai sen jälkeen” on alkuperäisen tekstin mukaan ”toisen tai kolmannen yövartion aikaan”. Juutalaisen käytännön mukaan yö jaettiin kolmeen yövartioon.

Ne palvelijat, jotka tekevät työtä, palvelevat seurakuntaa, heidät palkitaan isännän tullessa. Silloin isäntä itse ”vyöttäytyy, kutsuu heidät pöytään ja jää itse palvelemaan heitä”. Tässä kuvataan taivasten valtakunnan aterialla. Kristus palvelee meitä monella tapaa. Olemme jo todenneet, että Hän palveli opetuslapsiaan viimeisellä aterialla ja meitä kaikkia, kun Hän kuoli. Mutta Hänen palvelutehtävänsä jatkuu. Hän palvelee meitä ollessaan taivaassa Isän oikealla puolella. Hän palvelee tullessaan maan päälle toisen kerran. Hän palvelee meitä jokaista erikseen, jos me otamme Hänet vastaan. Me voimme kohdata Hänet lähimmäisessämme. Hän palvelee meitä kuollessamme. Hän antaa meille levon.

”Olkaa tekin valmiit, sillä Ihmisen Poika tulee hetkellä, jota ette aavista.” Teksti osoittaa, että meillä ei ole tietoa siitä, milloin on Kristuksen toinen tuleminen. Meitä kehoitetaan olemaan aina valmiina.